Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 16/11/2026 18:42:32

DOI:10.17951/we.2025.11.2.193-195 | Wschód Europy • Восток Европы • East of Europe, vol. 11, 2 / 2025

Eleonora Kirwiel
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-6412-0448
e-mail: eleonora.kirwiel@mail.umcs.pl

Ewelina Podgajna
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiejw Lublinie
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-1051-4078
e-mail: ewelina.podgajna@mail.umcs.pl

Między historią a bezpieczeństwem: polsko-łotewski dialog naukowy. Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Polska i Łotwa w XX i XXI wieku: równoległe drogi, różne doświadczenia. Historia – polityka – bezpieczeństwo", Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie, 8 grudnia 2025 roku

8 grudnia 2025 roku na Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Polska i Łotwa w XX i XXI wieku: równoległe drogi, różne doświadczenia. Historia – polityka – bezpieczeństwo". Wydarzenie odbyło się pod honorowym patronatem Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, co podkreśliło rangę przedsięwzięcia oraz jego znaczenie dla rozwoju badań nad historią, polityką i bezpieczeństwem Europy Środkowo-Wschodniej. Konferencja zgromadziła badaczy reprezentujących ośrodki akademickie z Polski i Łotwy, a także stanowiła istotne forum refleksji nad wspólnymi oraz odmiennymi doświadczeniami obu państw w perspektywie historycznej, politycznej i bezpieczeństwa.

Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego (Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS) oraz Instytut Stosunków Międzynarodowych UMCS we współpracy z Uniwersytetem Łotewskim w Rydze. Jej znaczenie wynikało zarówno z wysokiego

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 16/11/2026 18:42:32

poziomu merytorycznego wystąpień, jak i z przyjętej formuły porównawczej, umożliwiającej równoległe omawianie historii i współczesności dwóch państw sojuszniczych, funkcjonujących w tym samym regionie geopolitycznym, lecz posiadających odmienne doświadczenia historyczne.

Szczególnym punktem programu była część inauguracyjna, podczas której odbyło się wystąpienie specjalne Ambasadora Republiki Łotewskiej w Polsce, Jego Ekscelencji Raimonds Jansons. Spotkanie to zostało zrealizowane w ramach funkcjonującej na Wydziale inicjatywy „Rozmowy dyplomatyczne" („Diplomatic Talks"). Rozmowę z Ambasadorem poprowadził prof. dr hab. Marek Pietraś, Dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych UMCS oraz pomysłodawca i inicjator tego cyklu wydarzeń. „Diplomatic Talks" zostały zapoczątkowane w grudniu 2022 roku spotkaniem z ówczesnym Ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Polsce Markiem Brzezinskim i od tego czasu stanowią stały element życia akademickiego Wydziału. W ramach tej inicjatywy Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS gościł ambasadorów Niderlandów, Niemiec, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Francji, Turcji, Ugandy, Ukrainy oraz Szwajcarii. Wystąpienie Ambasadora Łotwy było poświęcone głównym priorytetom polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Republiki Łotewskiej, ze szczególnym uwzględnieniem jej aktywności w strukturach NATO, a także relacjom polsko-łotewskim w kontekście wspólnych zagrożeń geopolitycznych i wyzwań regionalnych.

Pierwsza część obrad konferencyjnych koncentrowała się na problematyce historycznej. W panelu „Łotwa w realiach XX i XXI wieku: od okupacji po współczesność" poruszono kluczowe zagadnienia związane z doświadczeniem państwowości łotewskiej. Doktor Andrejs Gusačenko omówił stosunki łotewsko-radzieckie w latach 1919–1940, wskazując na mechanizmy nacisku politycznego i ograniczania suwerenności Łotwy. Doktor Valdis Kuzmins zaprezentował analizę funkcjonowania Armii Radzieckiej na Łotwie w okresie sowieckim – ukazał jej rolę w utrzymaniu kontroli militarnej i politycznej. Profesor Ēriks Jēkabsons przedstawił porównawcze ujęcie relacji polsko-łotewskich w okresie międzywojennym oraz po 1991 roku z zaakcentowaniem zarówno elementów ciągłości, jak i zmian wynikających z nowej sytuacji międzynarodowej. Doktor Andis Kudors skoncentrował się na relacjach łotewsko-rosyjskich po odzyskaniu niepodległości, analizując ich wymiar polityczny, gospodarczy i bezpieczeństwa.

Drugi panel historyczny, „Polska, Łotwa i region bałtycki w myśli politycznej i dyplomacji międzywojennej", był poświęcony ideowym i dyplomatycznym kontekstom relacji regionalnych. Doktor hab. Jerzy Garbiński omówił politykę Rządu Białoruskiej Republiki Ludowej wobec państw bałtyckich w latach 1918–1923. Doktor hab. Ewelina Podgajna zaprezentowała miejsce państw bałtyckich w koncepcjach politycznych ruchu ludowego II Rzeczypospolitej, wskazując na ich znaczenie w myśleniu o bezpieczeństwie regionu. Doktor hab. Aneta Dawidowicz przeanalizowała obraz Łotwy w publicystyce Narodowej Demokracji w okresie międzywojennym. Doktor Eleonora Kirwiel przedstawiła problematykę polityki historycznej w Polsce po 1989 roku i jej znaczenie dla relacji z sąsiadami, natomiast dr hab. Marcin Wichmanowski omówił koncepcję Związku Bałtyckiego w myśli politycznej ruchu ludowego.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 16/11/2026 18:42:32

Część poświęcona współczesności i bezpieczeństwu koncentrowała się na aktualnych wyzwaniach regionu bałtyckiego. W panelu „Wymiar regionalny i współpraca międzynarodowa" dr hab. Aleksandra Kuczyńska-Zonik zaprezentowała koncepcję tzw. dyplomacji dronowej Łotwy. Doktor hab. Anna Moraczewska omówiła znaczenie projektów „Tarcza Wschód" oraz „Bałtycka Linia Obronna" jako kluczowych inwestycji obronnych Polski i państw bałtyckich. Doktor Łukasz Lewkowicz przeanalizował rolę państw bałtyckich w Inicjatywie Trójmorza, a dr Damian Szacawa przedstawił ich funkcjonowanie w subregionalnych strukturach współpracy w Europie Północnej.

Ostatni panel, „Nowe wyzwania bezpieczeństwa i rozwoju w XXI wieku", dotyczył problemów energetycznych, infrastrukturalnych i społecznych. Doktor Michał Paszkowski omówił proces przechodzenia Polski i Łotwy od zależności do odporności w obszarze bezpieczeństwa energetycznego. Magister Beata Czernaś zaprezentowała analizę miejsca Łotwy w architekturze bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej regionu Morza Bałtyckiego. Doktor Marlena Gołębiowska skupiła się na potencjale innowacyjnym Łotwy w regionie, natomiast dr Dorota Kowalewska przedstawiła refleksję nad granicą jako przestrzenią bezpieczeństwa i pamięci w kontekście kryzysu migracyjnego.

Wyjątkowość konferencji polegała na tym, że przedstawiciele świata nauki z Polski i Łotwy w sposób równoległy i komparatystyczny omawiali zarówno swoje doświadczenia historyczne, jak i współczesne wyzwania, wskazując na liczne punkty styczne oraz różnice wynikające z odmiennych uwarunkowań politycznych i geopolitycznych. Taka perspektywa umożliwiła pogłębioną refleksję nad wspólnymi elementami historii, bezpieczeństwa i polityki regionu, a także nad znaczeniem współpracy państw bałtyckich i Polski w obliczu nowych zagrożeń.

Konferencja stała się ważnym forum dialogu i wymiany refleksji między ekspertami z obu krajów, a jej program pozwolił na przeprowadzenie intensywnej, wielowątkowej i inspirującej debaty naukowej. Wydarzenie potwierdziło, że badania nad historią, polityką i bezpieczeństwem Europy Północno-Wschodniej pozostają nie tylko aktualne, lecz także kluczowe dla zrozumienia współczesnych procesów zachodzących w regionie oraz dla kształtowania przyszłych kierunków współpracy polsko-łotewskiej.